



**MEGA-
TREND
-KORT**

SITRA

MEGATRENDER

FRAMTIDEN TILLHÖR ALLA

Trendkorten beskriver de förändringar som påverkar bakgrunden till megatrender. Med hjälp av dem kan du tänja på ditt tänkande, komma med idéer samt skapa visioner om vad framtiden skulle kunna innebära. Du hittar tips för användningen av korten i instruktionskortet. På Sitras webbplats hittar du även kort med digitala trender samt arbetsunderlag för att använda dessa.

sitra.fi/megatrender

© Sitra 2023

ISBN 978-952-347-306-5 (tryck)

ISBN 978-952-347-312-6 (PDF) www.sitra.fi

Femte upplagan

MEGATRENDER

FÖRSTÅELSE I EN TID AV ÖVERRASKNINGAR

Välkommen på en resa till framtiden! Sitras trendkort innehåller olika slags trender, dvs. utvecklingsförlopp som påverkar våra liv redan nu och därmed också vår framtid.

Man kan inte förutsäga framtiden med hjälp av trendkorten. Däremot kan de användas för att tänja sitt tänkande, komma med nya idéer och skapa visioner för framtiden – ensam eller tillsammans med andra.

GOD MORGON!

INSTRUKTIONER

KÄNN EFTER. Läs igenom korten och fundera över vilka tankar trenderna väcker. Är de redan bekanta? Vilka syns redan nu? Vad är överraskande?

ANALYSERA. Välj ett kort och fundera över vilka slags faktorer som påskyndar förändringen och vilka faktorer som påverkar dess riktning. Vilka effekter kan trenden ha under en tidsram på 5, 10 eller 20 år? Vad finns det för positiva saker som skulle kunna hända?

UTVÄRDERA. Dra slumpmässigt eller välj 3–6 kort. Lägg korten i prioritetsordning: vilka trender påverkar mest din gemenskaps, organisations eller företags framtid? Om du arbetar med andra, diskutera och jämför trendkortens ordning med varandra. Uppstår det diskussioner om gemensamma teman? Är ni eniga?

BERÄTTA. Dra 3–6 kort och hitta på utifrån dem en berättelse om framtiden. Koppla till berättelsen teman som du själv arbetar med eller som har en anknytning till ditt eget liv. Dela berättelsen med de övriga.

BYT PERSPEKTIV. Dra slumpmässigt ett kort och reflektera över trenden ur ett perspektiv som är främmande för dig. Hur ser trenden ut ur en helt annorlunda människas, gemenskaps eller organisations perspektiv? Är effekterna olika?

DRÖM. Dra slumpmässigt eller välj 1–3 trendkort och skapa utifrån dem den bästa möjliga framtidsbilden genom att beskriva framtiden för något som är viktigt för dig, kopplat till dina kort.

HITTA PÅ. Dra slumpmässigt eller välj 1–3 kort och hitta på utifrån dem en framtids tjänst, lösning, produkt eller ett tillvägagångssätt som gäller ditt eget intresseområde och som tar utvecklingen i en bättre riktning.

BLI ÖVERRASKAD. Dra 3–6 kort och hitta på helt motsatta utvecklingsriktningar. Vad har hänt för att den helt motsatta utvecklingsriktningen ska bli verklighet?

KLIMATET BLIR VARMARE

Klimatuppvärmningen fortsätter, men våra nuvarande handlingar påverkar hur allvarliga följderna blir. Om den nuvarande situationen fortsätter stiger temperaturen under detta århundrade med cirka 3 grader, i Finland till och med dubbelt så mycket. Om detta blir verklighet leder klimatuppvärmningen till oåterkalleliga förändringar och orsakar en kedjereaktion som människor inte längre kan behärska. Det behövs en starkare klimatpolitik och mer målmedvetna åtgärder för att minska utsläpp, så att uppvärmningen kan begränsas till 1,5 grader.

EXTREMA VÄDERFÖRHÅLLANDEN BLIR VANLIGARE

Klimatuppvärmningen ökar extrema väderförhållanden. Översvämningar och torka ökar, likaså även allt kraftigare stormar. Varierande väderförhållanden utmanar livsmedelsproduktionen och infrastrukturen som ursprungligen inte har planerats för extrema väderförhållanden. När kraftiga värmeböljor ökar känns de nuvarande somrarna i Finland svala. Betydelsen av samhällenas beredskap och anpassning framhävs.

DEN BIOLOGISKA MÅNGFALDEN MINSKAR

Nu pågår en massutrotning av arter som beror på människans verksamhet. En miljon arter hotas av utrotning redan under de följande årtiondena. Försämringen av naturens tillstånd hotar hundratals miljoner människors välbefinnande och orsakar även årliga ekonomiska förluster på hundratals miljarder. Minskningen av den biologiska mångfalden kan bromsas upp genom att minska påfrestningen på naturen (användningen av mark och hav, klimatförändringen, föroreningar, utnyttjande av resurser och skadliga främmande arter) samt genom att vårda, återställa och skydda livsmiljöer.

TILLGÅNGEN TILL RESURSER BLIR ALLT MER OSÄKER

På grund av den ökande konsumtionen blir många resurser allt knappare eller så ökar kostnaderna för att skaffa dem. I industrin kan det förekomma utmaningar i fråga om tillgång till kritiskt material och detta syns även för konsumenterna. Osäkerhet i anknytning till resurser kan minskas genom att utveckla ersättande material och effektivisera återvinning och återanvändning av material.

JORDMÅNEN UTARMAS

Med den nuvarande takten har 90 procent av jordmånen utarmats före 2050 och mullhaltig jord hotar att ta slut i världen om 60 år. Klimatuppvärmningen förvärrar situationen allteftersom extrema väderförhållanden blir vanligare. Genom att förebygga erosion och binda koldioxid i jordmånen kan man öka livsmedelssäkerheten och samtidigt också bromsa upp klimatuppvärmningen.

AVFALLSMÄNGDERNA ÖKAR

På grund av den snabba urbaniseringen och ökande befolkningen uppskattas att de avfallsmängder som produceras i världen ökar med 70 procent fram till 2050. Finländarna producerar 600 kg avfall per år (2020) och mängden uppskattas öka. Även läkemedelsrester i avfallsvatten har ökat. En minskning av avfallsmängden förutsätter en övergång till cirkulär ekonomi: förebyggande av uppkomsten av avfall med smart produktplanering, återanvändning och återvinning av material samt borttagning av skadliga kemikalier och material från cirkulationen.

FÖRSTÅElsen AV ATT NATUREN HAR ETT EGENVÄRDE ÖKAR

Människornas miljömedvetenhet ökar. Man förhåller sig inte längre till naturen endast som en resurs som kan utnyttjas av människan, utan en välmående natur anses ha ett egenvärde som även människans välbefinnande utgår från. Det finns emellertid fortfarande mycket att göra för att medvetenheten ska omvandlas till storskaliga åtgärder.

MEDVETEN LIKGILTIGHET INFÖR NATURENS TILLSTÅND ÖKAR

Information om den försämrade miljön är tillgänglig för alla och det förekommer allt mer nyhetsrapportering om miljöteman. Många vill inte tro på eller underskattar de problem som forskningen lyfter fram, och väljer att fortsätta leva som tidigare. Spänningen mellan dem som kräver miljöåtgärningar och dem som underskattar dem ökar.

ANDRA ARTER FÅR STARKARE RÄTTIGHETER

Förståelsen av välbefinnandet hos andra arter, dvs. djur som representerar andra arter ökar. Pälsdjursuppfödning är redan förbjuden i 15 länder i Europa, och diskussionen om djurens rättigheter har ökat också i Finland.

HAVENS TILLSTÅND FÖRSÄMRAS

Uppvärmningen och försurningen av haven förstör korallrev och andra känsliga ekosystem i haven. Dessa påverkar även havens förmåga att binda kol och på lång sikt havsströmmarna. Utsläpp av näringsämnen bidrar till eutrofiering och orsakar syrebrist. Det försämrade havstillståndet hotar även näringar och livsmedels säkerheten. Havens tillstånd kan påverkas genom klimatgärningar, skydd av haven och minskning av utsläpp av näringsämnen.

FÖRSÖRJNINGSKVOTEN FÖRSÄMRAS

Befolkningen åldras och befolkningen i arbetsför ålder minskar. Detta försämrar försörjningskvoten, dvs. ökar antalet barn och personer som får ålderspension i förhållande till befolkningen i arbetsför ålder, och utmanar oss till att diskutera hur kvaliteten på och tillgången till samhällets tjänster tryggs. Behovet av arbetsrelaterad invandring ökar.

LIVSLÄNGDEN ÖKAR OCH BEFOLKNINGEN ÅLDRAS

Människorna lever längre och befolkningen åldras. I välmående samhällen sjunker födelsetalen särskilt bland mindre utbildade och ungdomarna blir en minoritet. Behovet av tjänster som riktas till den åldrande befolkningen ökar. Å andra sidan kan människans funktionsförmåga i framtiden vara en faktor som definierar mer än åldern och behandlingsformer som bromsar åldrandet kan öka.

BEFOLKNINGEN KONCENTRERAS

I Finland koncentreras befolkningen till södra Finland och några större tillväxtcentrum. I mer avlägsna områden minskar befolkningen och andelen äldre personer ökar. Skillnaden ökar mellan tillväxtcentrum och utflyttningkommuner, även om den flyttrörelse och företeelse av att bo och arbeta på flera orter som började under coronatiden har lindrat utflyttningsöverskottet i många kommuner och regioner.

URBANISERINGEN FORTSÄTTER

Flyttning från landsbygden till städer fortsätter globalt. Under 2050 bor nästan 70 procent av världens människor i städer. Den snabba befolkningstillväxten utmanar städernas infrastruktur särskilt i megastäderna i Asien och Afrika, och ojämlikheten ökar bland befolkningen. Städernas möjligheter att utveckla hållbara lösningar är stora, om man satsar tillräckligt på stadsplanering.

GLOBAL MIGRATION ÖKAR

Global migration ökar i och med förändringar av försörjningen, urbaniseringen, krig och miljöförändringar. Klimatuppvärmningen gör en del områden obeboeliga. Även invandringen till Finland kan öka, vilket understryker vikten av integration.

PANDEMIER OCH EPIDEMIER BLIR VANLIGARE

Människans verksamhet ökar sannolikheten för storskaliga epidemier och pandemier. Fragmenteringen av naturmiljöer minskar livsrummen för djur, varvid djursjukdomar smittar lättare mellan djur och människor. Översvämningar och torka som förvärras av klimatuppvärmningen ökar smittsamma sjukdomar. Rörlighet främjar en snabb spridning av sjukdomar. Kommande pandemier kan förebyggas genom att värna om djurens livsmiljöer och den biologiska mångfalden.

PSYKISKA PROBLEM ÖKAR

Psykiska problem ökar särskilt hos unga. Psykisk ohälsa är allt oftare orsaken bakom frånvaro från arbetet och arbetsoförmåga. Olika kriser, informationsflödet, konkurrenssamhället och att livet har blivit mer komplicerat ökar belastningen. Samtidigt ackumuleras utsatthet. Det behövs mer resurser, sektorsövergripande samarbete samt ökad uppmärksamhet till samhällets strukturer vid sidan av individen för att lösa problem.

TANKEMODELLER SOM ANKNYTER TILL HÄLSA FÖRÄNDRAS

Ökningen av antibiotikaresistens och sjukdomar som smittar mellan djur och människor utmanar oss till ett mer övergripande hälsotänkande. Man förstår att människans hälsa är kopplad till naturens och miljöns välbefinnande. Förutom behandling av sjukdomar betonas även förebyggande åtgärder, såsom en ökning av den biologiska mångfalden och minskning av luftföroreningar och bullerförorening.

UPPFATTNINGEN OM VÄLBEFINNANDE UTVIDGAS

Den försörjningsinriktade uppfattningen om individens välbefinnande utvidgas och betydelsen av välbefinnande som upplevs jämsides med den och anknyter till livskvalitet ökar. Välbefinnande mäts inte endast i pengar, utan även andra faktorer, såsom en hållbar livsstil, sociala relationer, upplevelser av betydelse och möjligheten att handla för det allmänna bästa, utgör källor till välbefinnande.

STÄNDIG KOMPETENSUTVECKLING BLIR VIKTIGARE

Det föränderliga arbetslivet och samhället förutsätter ständig utveckling av kompetens. Betydelsen av att lära sig nytt, kreativitet, uppfatta helheter och färdigheter ökar. Även längre yrkeskarriärer ökar behovet av kontinuerligt lärande. Det förekommer förändringstryck på strukturer för utveckling av kompetens och praxis.

DISTANS- OCH HYBRIDARBETE ÄNDRAR ARBETSMARKNADEN

Pandemin fick många samhällen att ta ett digitalt språng när distans- och hybridarbete blev vanligare. Allteftersom distansarbete har blivit vanligare har även arbetsgivarnas sätt att följa upp arbetstagarnas prestationer och effektivitet utvecklats och väckt frågan om förtroende mellan arbetsgivaren och arbetstagaren. Arbetsmarknaden förändras, när distansarbete möjliggör organisering och decentralisering av arbetet på ett helt nytt sätt till och med globalt.

STÖRRE KOMPETENSGLAPP I ARBETSLIVET

Digitalisering förändrar arbetet i välmående samhällen. Problem som gäller kompetensglapp ökar i arbetslivet, då det inte finns tillgång till arbetstagare som kan utföra tillgängliga uppgifter och de som söker arbete inte hittar arbete som motsvarar deras kompetens. Många uppgifter automatiseras eller utlokaliseras till länder med billig arbetskraft.

INFORMATIONSPÅVERKAN BIDRAR TILL EN TILLSPETSAD ATMOSFÄR

Falsk information och hybridpåverkan ökar och dessa underblåses av såväl aktörer inuti länder som internationella instanser. Opinionsbildning syftar allt mer på att skapa förvirring och osämja. Polariserade diskussioner, nätttrakasserier och hatretorik får många att avstå från samhällspåverkan. Det behövs ansvarsfull informationsförmedling, informationskompetens och kanaler för att föra en konstruktiv samhällsdebatt.

GEOPOLITISKA SPÄNNINGAR ÖKAR

Skiljelinjerna mellan världens stater skärps och skillnader och spänningar mellan olika samhällssystem blir tydligare. Den regelbaserade världsordningen vacklar, intressesfärer återvänder till den utrikespolitiska debatten och positionen är kopplad till en maktkamp om resurser, såsom kritiska metaller. Bevakning av egna intressen ökar i politiken. Den spända situationen ökar osäkerheten i internationella relationer, på marknaden och i människornas tankar. Behovet av diplomati och förebyggande av konflikter framhävs.

PERSONIFIERING AV MAKT ÖKAR

I medier fokuserar den politiska debatten på personer, och sociala medier bidrar till personifiering av makten. Enskilda politiker kan bli mer betydande än sina partier. Personifieringen kan göra beslutsfattarna mer lättillgängliga, men detta kan suddas ut skillnader mellan partierna och det politiska systemets strukturella problem. Den bidrar även till att göra politik till underhållning, och kan leda till att viktiga frågor lämnas i bakgrunden. Deltagande i politik förutsätter av politiker allt mer hantering och utnyttjande av publicitet.

POPULISTISKA PARTIER FÅR MAKT

Den osäkra framtiden och upplevelsen av att världen blir allt mer komplicerad får många att längta efter enkla lösningar. Energiomvälvningen, pandemins konsekvenser och behovet av ekologisk rekonstruktion tillspetsar atmosfären. Högerpopulistiska partier tilltalar väljare genom att mitt i kriser förvara konservativa värden och det nationella intresset. I många länder tar populistiska partier över makten och axlar ansvaret.

FÖRTROENDET PRÖVAS

Internationellt har människors förtroende för politiska beslutsfattare försämrats och allt fler förhåller sig reserverat till information som erbjuds av etablerade medier. I Finland är förtroendet rätt högt och kriserna har stärkt förtroendet för beslutsfattare, men det förekommer betydande skillnader i fråga om förtroende mellan regioner och befolkningsgrupper. När förtroende skapas anses att högklassig information, som erbjuds av samhällets institutioner, är en viktig faktor.

ERÖVRING AV RYMDEN ACCELERERAR

Människornas aktiva verksamhet i rymden har ökat och konkurrensen om rymden hårdnar. Mångfalden av aktörer och få gemensamma spelregler ökar risken för att rymden kommer att beväpnas och utnyttjas i militära syften. I och med den vilda konkurrenssituationen ökar även mängden så kallat rymdskrot, vilket kan medföra utmaningar för satelliternas funktion.

SNABB OCH DIREKT MEDBORGARPÅVERKAN BLIR VANLIGARE

Engagemang i medborgarorganisationers verksamhet minskar och allt färre vill påverka i samhället genom traditionella partier. Människor, särskilt unga, söker snabba och direkta sätt att påverka. Digitalisering och de plattformar och nätverk som den möjliggör, har revolutionerat sätten att producera, förmedla och använda information. Mikroaktivism ökar och allt fler deltar i samhällspåverkan i sociala medier. Det uppstår nya initiativ och de sprids snabbt.

DEMOKRATIN FÖRSVAGAS YTTERLIGARE

Demokratin försvagas ytterligare globalt och auktoritarismen ökar. Upp till 70 procent av världens befolkning bor i stater som räknas som icke-demokratiska. Samtidigt har man vaknat upp till behovet av att aktivt försvara demokratin. Utvecklingen av demokrati förutsätter målmedvetna åtgärder för att stärka delaktighet och förnya tillvägagångssätten och strukturerna inom beslutsfattande.

BETYDELSEN AV RELIGIONER OCH IDEOLOGIER ÖKAR I SAMHÄLLET

Religionernas betydelse ökar globalt och religionens roll bakom politiskt beslutsfattande har blivit större. Som exempel kan nämnas begränsning av aborträtten eller religiösa partiets valframgång i olika länder. Också i det finländska samhället har religion använts som ett verktyg för politik och påverkan, till exempel i samband med reformen av äktenskapslagen. Vid sidan av traditionella religioner ökar även betydelsen av nya ideologier, såsom posthumanism och dataism.

TEKNIK FÖRÄNDRAR TILLVÄGÅNGSSÄTTEN

Tekniken utvecklas snabbt och förändrar produktionsätt och verksamhetsmodeller. Allt fler saker automatiseras, produktion och verksamhet decentraliseras och kommunikation kan ske på distans eller i en virtuell miljö.

APPLIKATIONER MED ARTIFICIELL INTELLIGENS GENOMSYRAR SAMHÄLLET

Självkörande bilar, tal till maskiner, skräddarsydda rekommendationer och andra applikationer med artificiell intelligens blir allt vanligare. Algoritmer ges allt mer makt att fatta beslut, varvid även frågor om insamling av data, transparens och ansvar betonas. Det är även viktigt att förstå förvrängningar av den information som används av artificiell intelligens.

HÄLSOTEKNIK BLIR VANLIGARE

Bärbara enheter som följer upp hälsotillståndet har blivit vanligare och utvecklas fortfarande. Välbefinnandeinstruktioner och -tjänster som skräddarsys för användarna utifrån mätdata och tillgänglig information möjliggör förebyggande hälsovård. Samtidigt utvecklas nya behandlingsformer som bland annat utgår från modifiering av genom och mikrobiota.

DATAEKONOMIN VÄXER

Dataekonomin växer explosionsartat. Web 3.0 eller blockkedjor, metaversum, ökningen av datamängder, öppna gränssnitt och decentraliserade tjänster ändrar vårt sätt att handla i datanät. Stora förväntningar har ställts på dataekonomins framtid och branschens tillväxtpotential är enorm. Man vet emellertid inte i vilken riktning utvecklingen ska gå: ökar de digitala jättarnas dominans eller lyckas vi med att skapa för dataekonomin spelregler som är rättvisa för naturen, samhället och individen?

ANVÄNDINGSOMRÅDEN FÖR SYNTETISK BIOLOGI UTVIDGAS

Med syntetisk biologi avses biologiska system, celler, celldelar eller organismer som människan planerat och byggt upp och som inte finns i naturen. I den planeras genetiska koder med dator, görs om till kemiskt motsvarande DNA och förs in i cellen. Tillämpningsområden är bland annat utveckling av vacciner, koldioxidbindning från atmosfären, produktionen av syntetiska bränslen, nya material, förädling av växter som tål extrema förhållanden och registrering av uppgifter.

FÖRNYBAR ENERGI BLIR VANLIGARE

Geopolitiska spänningar och klimatmålen påskyndar energiomvälvningen och övergången till förnybara energikällor. Användningen av sol- och vindkraft blir vanligare och batteriteknik i anknnytning till lagring av dem utvecklas snabbt. Det finns många förväntningar på väteekonomin. Samtidigt decentraliseras energiproduktionen då allt fler medborgare producerar själva sin egen energi och säljer det som blir över till andra.

FÖRSTÅELSE AV TEKNIK BLIR VIKTIGARE

Betydelsen av teknisk kompetens blir viktigare både i arbetslivet och på fritiden. Jämsides med tekniska färdigheter ökar behovet av att förstå teknik. Digital bildning hjälper oss att bedöma innehåll på nätet, identifiera desinformation, förstå algoritmer och dataekonomins verksamhet samt att ta hand om säkerhet och de egna rättigheterna och skyldigheterna i ett digitaliserat samhälle.

TEKNIK SKAPAR OJÄMLIKHET

Teknikens snabba utveckling skapar tekniska verkligheter som är separata från varandra. Olika ålders- och befolkningsgrupper använder teknik på olika sätt. När samhällets tjänster och funktioner överförs till nätet finns risken att människors aktörskap i samhället differentieras. Användningen av teknik förutsätter nya färdigheter och enheter som alla inte har råd till. Vid utveckling av tjänster ska man också rikta särskild uppmärksamhet till tillgänglighet samt till att utvecklingen sker på människans, inte teknikens villkor.

BLOCKKEDJOR ÄNDRAR VERKSAMHETEN

Blockkedjor eller decentraliserade digitala loggböcker eliminerar behovet av tredje parter, till exempel banker, som ska skapa förtroende och skapar en grund för decentraliserade digitala tjänster som fungerar oberoende av statsmakten och den lokala lagstiftningen. På dem kan man bygga bland annat finansieringstjänster, tjänster för verifiering av identitet och bevisande av äganderätt. De möjliggör även decentraliserade självständiga organisationer, DAO:s, som kan ses som den digitala tidsålderns andelslag.

INSAMLINGEN AV DATA ÖKAR

Data samlas in allt mer i olika omgivningar: i staden, industrin, hemmen och från människor via smarta enheter. Digitala tvillingar, som skapas utifrån insamlade data, dvs. till exempel simulationer av industriell utrustning blir vanligare och underlättar bland annat inom underhåll och effektivisering av produktionen. Allt eftersom datamängderna ökar framhävs betydelsen av tolkningens och insamlingens godtagbarhet: vad berättar data egentligen om och hur kan de utnyttjas ansvarsfullt? Vem äger data och vem har tillgång till denna data?

GRÄNSERNA MELLAN DEN FYSISKA OCH VIRTUELLA VÄRLDEN SUDDAS UT

Människan är i kontinuerlig interaktion med den digitala miljön, då virtuella innehåll kan slås samman med icke-digitala miljöer på olika sätt. saker som man tidigare såg på dator- eller telefonskärmen blir en del av den upplevda världen, när till exempel bärbara linser skapar en virtuell verklighet ovanpå den så kallade riktiga världen. Om användarupplevelsen personifieras kraftigt kan det uppstå mycket varierande verklighetsupplevelser.

3D-UTSKRIVNING FÖRÄNDRAR PRODUKTIONEN

Tredimensionell utskrivning på industriell nivå ökar samtidigt som användningen av förnybara och återvinningsbara råmaterial i 3D-utskrivning fortsätter att växa. Olika komponenter och reservdelar kan enkelt tillverkas lokalt, vilket minskar till exempel transport- och lagringskostnader samt klimatutsläpp. Utskrivningens möjligheter utnyttjas hela tiden i nya branscher såsom inom medicin.

DEN DIGITALISERADE VÄRLDEN ÄR ALLT MER SÅRBAR

Teknifieringen av samhällen gör dem mer sårbara för störningar i strömförsörjningen och datanäten, såsom elavbrott. Dessutom kan olika slags cyberattacker lamslå företagets eller hela samhällets funktioner. Därför anknyter en god cybersäkerhet också till försörjningsberedskap, dvs. säkerställandet av samhällets funktionsförmåga i krisförhållanden.

KVANTDATORER FLERDUBBLAR DATORKAPACITETEN

Utvecklingen av kvantdatorer gör det möjligt att lösa komplicerade beräkningsproblem mycket effektivare än nuvarande datorer. De kan utnyttjas till exempel vid läkemedelsutveckling och planering av nya material. Med hjälp av kvantdatorer kan man också snabbt knäcka många krypteringsmetoder som för närvarande används i internet.

CIRKULÄR EKONOMI BLIR EN NÖDVÄNDIGHET

I en cirkulär ekonomi produceras inte ständigt nya produkter, utan man utnyttjar det som redan finns så effektivt som möjligt till exempel genom att effektivt hålla produkter och material i bruk så länge som möjligt. Cirkulär ekonomi innebär inte bara återvinning, utan även nya verksamhetsmodeller och tjänster inom ekonomin såsom delning, hyrning, reparation och återanvändning. Den nya tekniken har en nyckelroll i att möjliggöra detta.

DISKUSSIONEN OM EKONOMINS RIKTNING BLIR INTENSIVARE

Det finns en ökande samstämmighet i fråga om behovet av en reform av ekonomins strukturer och tankemodeller, men åsikterna om dess omfattning varierar. Diskussionen om ekonomins nya riktning blir intensivare. Är målet en ekonomi inom ramen för naturens bärkraft eller en naturvänlig förnyande ekonomi som bidrar till människans välbefinnande?

RIKEDOMEN KONCENTRERAS OCH OJÄMLIKHETEN ÖKAR

Förmögenhetsskillnaderna ökar både i Finland och globalt. I Finland äger den rikaste tiondedelen redan nästan hälften av nettoförmögenheten, den globalt rikaste tiondedelen innehar 75 procent av rikedomarna. Konsekvenserna av olika samhällseliga och globala kriser ökar ojämlikheten ytterligare.

KONSUMENTER SOM PÅVERKARE

Konsumentskap – eller att låta bli att konsumera – ses allt mer som ett medel att påverka i samhället. Med tanke på ekonomisk effektivitet ökar kvinnornas och seniormedborgarnas betydelse som konsumentbeslutsfattare.

FÖRETAGSANSVARET UTVIDGAS

Företagen söker aktivt sätt att öka de positiva effekterna av deras verksamhet (handavtryck) utöver minimeringen av skador (fotavtryck). Affärsverksamheten i många företag syftar för sin del på att lösa aktuella hållbarhetsutmaningar. I ansvarstänkandet ökar även ett generationsöverskridande tänkande. Medborgarorganisationer, medierna, investerare, myndigheter och beslutsfattare förutsätter ansvarstagande och transparens av företagen.

EKONOMINS VÄRDEKEDJOR UTVECKLAS FÖR ATT BLI MER HÅLLBARA

Coronapandemin och geopolitiska vändningar har synliggjort hur beroende vi är av globala värdekedjor och deras sårbarhet. Kriserna har ökat behovet av hållbara värdekedjor och belyst vikten av försörjningsberedskap. Samtidigt har vår förståelse av den globala ekonomins miljö- och människorättskonsekvenser ökat och stärkt behovet av hållbara, flexibla värdekedjor och cirkuläreconomiska lösningar.

NYA INDIKATORER FÖR EKONOMIN INFÖRS

Människor är allt mer intresserade av alternativa ekonomiska indikatorer, såsom ekosystemredovisningen, en mätare för genuin utveckling och ett index för en lycklig planet. Förutom den ekonomiska utvecklingen ger de nya mätarna även information om människans och miljöns välbefinnande och återspeglar en förändring av de värderingar och målsättningar som ligger bakom det ekonomiska tänkandet.

ETT NYTT SLAGS EKONOMISKT TÄNKANDE BLIR VANLIGARE

Människor vill främja ett nytt slags ekonomiskt tänkande i praktiken. Samägande, utbyte av varor och olika slags utlåningstjänster förändrar marknadens funktion. Gemensamma åkrar och direktdistribution av närproducerad mat från producenter till konsumenter blir vanligare.

FÖRSTÅElsen AV EKONOMINS KAPITAL BLIR MÅNGSIDIGARE

Vid sidan av resurs- och inkomstflöden som anknyter till ekonomin riktas allt mer uppmärksamhet till naturkapital, som är livsviktigt för ekonomins funktion, till exempel naturresurser och miljöns kvalitet, och socialt kapital, till exempel kompetens och samhälleligt förtroende. Samtidigt har pandemin, energikrisen och den ekologiska krisen lyft fram finansieringens och skuldens roll i ekonomin för en ny granskning.

ARBETET OCH KOMPETENSBEHOVEN FÖRNYAS

Den ekologiska rekonstruktionen förnyar arbetsmarknaden. Arbetsplatser med direkt eller indirekt koppling till fossila energiformer försvinner. Arbete uppstår i nya branscher och nya arbetsbeskrivningar utvecklas. Perspektiv som gäller ekologisk hållbarhet stärks i nästan alla yrken. En rättvis övergång förutsätter stöd för omdirigering av arbete och kompetens av samhället.

HUR GICK DET?

Ros, ris eller något mitt emellan? Tack för att du ger feedback – det hjälper oss att utveckla korten.



<https://link.webropolsurveys.com/S/5C71244AD060E045>